

Stein w tworzeniu międzynarodowej, a zarazem polskiej instytucji kulturalno-edukacyjnej – Domu Edyty Stein we Wrocławiu, który będzie miejscem pojednania polsko-niemieckiego i dialogu chrześcijańsko-judaistycznego.

Kongres zwraca się z apelem do wszystkich stowarzyszeń działających w Polsce i w Europie o zbieranie składek na dokończenie prac remontowych i urządzenie Domu E. Stein. Wspomóżmy realizację wspaniałej inicjatywy jednego z naszych stowarzyszeń!

Niechaj dom rodzinny Edyty Stein we Wrocławiu przy ul. Nowowiejskiej 38 stanie się Domem Pojednania Narodów i pomnikiem, upamiętniającym wejście Polski do zintegrowanej wspólnoty europejskiej.

Zapraszamy do tworzenia wspólnego dzieła. Miejmy nadzieję, że będzie to pierwszy krok na drodze wspólnego działania.

Towarzystwo im. E. Stein czeka na Twoją pomoc:

Adres: Towarzystwo im. Edyty Stein

ul. Nowowiejska 38

50-315 Wrocław

tel./fax (+48) 71 372-09-77

konto: BZ WBK S.A. o/o Wrocław

109001522-2828-128-00-0

Gorzów Wielkopolski, 21 września 2002 r.

INSTYTUT REGIONALIZMU

(Założenia programowo–organizacyjne)

Wstęp

Początki polskiego regionalizmu sięgają połowy XIX w. Wyrósł on z potrzeby obrony narodowej tożsamości Polaków. Regionalizm wykształcił szczególną postawę wobec własnego regionu. Jest ideą, która w regionalnych właściwościach kawałka ziemi upatruje cennych wartości, a jednocześnie wartości tych chce strzec i je rozwijać. Regionalizm w odrębnościach regionalnych odszukuje emocjonalny stosunek do przestrzeni „małej ojczyzny”, regionu, jako części ojczyzny narodowej, w której społeczność lokalna ma być silnie zakorzeniona i zadomowiona.

Regionalizm współczesny kieruje swoje zainteresowania głównie na tożsamość, odrębność stylu życia, tradycje kulturowe i historyczne.

Dzisiejsza rzeczywistość skłania do pielęgnowania tradycji lokalnych, regionalnych wartości kulturowych, by były one trwałymi źródłami zachowania dzieła ojczyźnego i kształtowały postawy wierności ojczyźnie.

W XXI w. regionalizm ma pomóc czuć się „u siebie”, ma oferować współczesnemu człowiekowi odzyskanie podmiotowości i znalezienia swojego miejsca w nowej rzeczywistości historycznej świata.

Szczególnym fenomenem regionalizmu polskiego jest powstanie masowego ruchu towarzystw regionalnych. Ruch ten w Polsce ma bogatą tradycję. Obecnie w kraju działa ok. 1500 towarzystw regionalnych i są one rozrzucone na obszarze całego kraju. Terenem ich działania są miasta, gminy, ziemie i regiony. Regionalne towarzystwa oparte są na aktywności i inicjatywach społecznych. Powodują one twórcze ożywienie intelektualne i artystyczne w przestrzeni swojego działania. Stowarzyszeniowy ruch regionalny jest potrzebny do kształtowania oblicza społeczeństwa w zmieniających się warunkach, w nowej sytuacji historycznej Polski. Ważnym zadaniem, które realizują, jest budowanie społeczeństwa obywatelskiego.

W ruchu regionalnym zgromadzonych jest ok. 500 tys. animatorów służby społecznej w tworzeniu i realizowaniu programów aktywizujących środowisko oparte na samoorganizacji i samozaradności.

W bieżącym roku powstał ogólnopolski związek stowarzyszeń regionalnych pod nazwą Ruch Stowarzyszeń Regionalnych Rzeczypospolitej Polskiej, którego celami są:

- rozwijanie idei regionalizmu;
- wspomaganie działalności stowarzyszeń regionalnych i pomoc w powstawaniu nowych;
- zwiększenie aktywności społeczności lokalnych;
- szerzenie idei służby społecznej na rzecz dziedzictwa narodowego.

Z jego inicjatywy pojawia się niniejsza propozycja powołania w Polsce Instytutu Regionalizmu. Brak jest w kraju takiej placówki.

Cele

Dla dynamicznie rozwijającego się regionalizmu potrzebna jest nieodzownie instytucja o charakterze oświatowo–kulturalnym i naukowym realizująca następujące cele:

- kreowanie idei regionalistycznych jako sfery i narzędzia rozwoju społeczno–gospodarczego oraz edukacji obywatelskiej;
- inspirowanie rozwoju społecznego ruchu regionalnego;
- inicjowanie prac legislacyjnych na rzecz wprowadzania w życie zasad regionalizmu polskiego, a także uczestnictwo w tych pracach;

- rozwijanie prac badawczych, edukacyjnych i edytorskich upowszechniających regionalizm;
  - organizowanie kształcenia, doskonalenia animatorów przedsięwzięć, regionalistycznych, działających w małych i większych regionach;
  - gromadzenie i udostępnienie dokumentacji o działalności regionalnego ruchu stowarzyszeniowego;
  - opracowywanie ekspertyz, analiz, raportów i opinii dotyczących regionalizmu;
  - prowadzenie działalności wydawniczej;
  - organizowanie zagranicznej wymiany doświadczeń i współpracy z instytucjami, głównie z krajów Unii Europejskiej;
  - współdziałanie z polskimi i zagranicznymi instytucjami kulturalnymi, naukowymi, oświatowymi, administracją państwową, samorządami terytorialnymi oraz organizacjami pozarządowymi.
- W otwartej przestrzeni europejskiej Instytut Regionalizmu, kierując się zasadą subsydialności, będzie pomagał w kreowaniu „małych ojczyzn” oraz „ojczyzn regionalnych” i utrwalaniu jedności ojczyzny narodowej.

Organizacja

Siedzibą Instytutu Regionalizmu będzie Warszawa. W pierwszej fazie Instytut przejmie prowadzenie Krajowego Ośrodka Dokumentacji Regionalnych Towarzystw Kultury, który aktualnie jest mieniem porzuconym przez Ministerstwo Kultury, gdyż nie jest włączony w struktury organizacyjne Narodowego Centrum Kultury. KOD RTK jest już ukształtowaną komórką i pozostanie na stałe jako dział zamiejscowy Instytutu w Ciechanowie (niskie koszty utrzymania lokalu).

W strukturze Instytutu utworzone będą:

- Zakład Badań Regionalistycznych;
- Pracownia Edukacji Regionalnej;
- Redakcja Słownika Regionalizmu;
- Dział wydawniczy zadania swoje realizował będzie za pośrednictwem istniejącego we Wrocławiu Wydawnictwa Dolnośląskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego „Silesia”;
- Sieć internetową prowadzić będzie Instytut Współpracy z Wielkopolskim Towarzystwem Kulturalnym;
- Redakcja czasopisma „Regiony” (przejęcie tytułu i kontynuacja).

Działalność Instytutu będzie ściśle skorelowana z pracami Rady Krajowej Ruchu Stowarzyszeń Regionalnych Rzeczypospolitej Polskiej, a zadania badawczo–dydaktyczne prowadzone będą we współpracy ze środowiskami naukowymi.

Taka praktyka ma ograniczyć do minimum etatyzację, a zarazem poszerzyć krąg współpracowników i społecznych animatorów. Działalność będzie rozwi-

jana za pośrednictwem działaczy ruchu regionalnego ze środowiska naukowego, samorządowego, oświatowo-kulturalnego i biznesu.

Instytut będzie rozwijał działalność we współpracy z Wojewódzkimi Radami Towarzystw Regionalnych bądź towarzystwami, pełniącymi rolę reprezentanta stowarzyszeń regionalnych w województwie w: prowadzeniu ośrodków regionalizmu i wydawaniu czasopism regionalnych już istniejących: „Dolny Śląsk”, „Przegląd Wielkopolski”, „Rocznik Kulturalny Kujaw i Pomorza”, „Małopolska”, „Region Lubelski”, „Białostoczczyzna”, „Goniec Świętokrzyski”, „Warmia i Mazury”, „Pomorze” oraz inspirowaniu powstawania nowych.

Finanse

Rada Krajowa Ruchu Stowarzyszeń Regionalnych RP zabiegać będzie o pozyskanie środków od władz państwowych na stworzenie podstawowej bazy do działalności.

1. Utrzymanie lokalu (czynsz, koszty organizacyjne...)	100 000,00
2. Koszty biurowe	100 000,00
3. Wynagrodzenie (7 osób!)	210 000,00
	Łącznie ok. 400 000,00

Rada Krajowa Ruchu Stowarzyszeń Regionalnych RP zabiegać będzie o zdo-bywanie zadań zleconych na swoją działalność merytoryczną u różnych podmiotów zainteresowanych tematyką regionalistyczną.

Rada Krajowa Ruchu Stowarzyszeń Regionalnych RP
Warszawa, 12 XI 2002 r.